

КРАЄЗНАВЧА БІБЛІОГРАФІЯ
ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОГРАФІЇ
УКРАЇНИ

В. П. КИСЕЛЬОВА

Краєзнавчою бібліографією вважається бібліографія, призначенням якої є підготовка і розповсюдження бібліографічної інформації, пов'язаної за змістом із певною місцевістю в країні. Нині цей вид бібліографії вийшов далеко за межі краєзнавства і обслуговує не тільки краєзнавство, а й інші сфери життя.

Визначення краєзнавчої роботи як одного з пріоритетних напрямків діяльності бібліотек зобов'язує по-новому підійти до всього комплексу питань, що мають відношення до цієї роботи – теоретичних, організаційних, методичних. З часу проведення останньої науково-практичної конференції з питань краєзнавчої роботи бібліотек (м. Хмельницький, 1989 р.), де було порушено головні проблеми бібліотечного краєзнавства в Україні й намічено шляхи їх вирішення, в галузі краєзнавчої бібліографії відбулися позитивні зміни. У рамках наукового дослідження "Краєзнавча робота бібліотек", яке проводить Державна історична бібліотека України, було проаналізовано видавничу діяльність обласних бібліотек, розпочато вивчення краєзнавчих фондів у кількох областях – Волинській, Дніпропетровській, Сумській, Хмельницькій та ін. На основі цього аналізу вироблені конкретні рекомендації щодо перспективного планування краєзнавчої бібліографічної роботи, удосконалення системи краєзнавчих бібліографічних посібників.

На наш погляд, доцільно зосередити зусилля на підготовці декількох основних типів бібліографічних посібників:

1. Універсальні бібліографічні покажчики поточної літератури про край з оптимальним режимом видання щоквартально;

2. Рекомендаційні покажчики типу "Що читати про край?" із змістовними анотаціями, що пропонують коло читання найбільш цінної й цікавої літератури з різноманітних питань життя краю і видаються кожні 5-8 років;

3. Методично-бібліографічні посібники – календарі місцевих знаменних і пам'ятних дат, що випускаються щороку і містять перелік дат, розгорнуті довідки, список літератури до найбільш визначних із них;

4. Зведені друковані каталоги документів про край, які підсумовують дослідження краєзнавчих фондів у краї і містять відомості про

них, місцезнаходження і кількість примірників краєзнавчих видань у бібліотеках області;

5. Біобібліографічні посібники;

6. Показчики краєзнавчих бібліографічних посібників.

Практика показала, що такі типові посібники слід складати за єдиною уніфікованою методикою. Тоді створені на регіональному рівні посібники утворять єдину державну систему краєзнавчої бібліографії або україніку за змістом, що буде суттєвим внеском у національну бібліографію. Отож, ДІВ України в 1990-1993 рр. підготувала практичні посібники на допомогу складанню вказаних вище показників. Отримані останнім часом краєзнавчі показники з Херсонської, Дніпропетровської та інших областей, складені згідно з цими рекомендаціями, відрізняються високим рівнем бібліографічної культури.

Актуальним напрямком залишається перспективне планування підготовки бібліографічних видань краєзнавчого змісту, від якого ні в якому разі не можна відмовлятися, оскільки необхідно запобігти дублюванню бібліографічних посібників. Перспективне планування сприятиме координації діяльності різних бібліотек, цілеспрямованому керівництву процесом підготовки показників, яке мають взяти на себе СУНБ.

Окремого розгляду, в зв'язку з питанням створення національної бібліографії, заслуговує місцевий друк, збиранням і реєстрацією якого теж займаються, як правило, краєзнавчі відділи обласних універсальних бібліотек. Теоретично питання про роль і місце місцевого друку було вирішене ще М.В.Здобновим: при ослабленні функціонування органів державної реєстраційної бібліографії бібліографія місцевого друку компенсує прогалини в їх діяльності, а в деяких випадках повністю їх замінює (місцеві "Літописи книг"). У цьому разі краєзнавче значення місцевого друку відступає на другий план, важливість змістовного аспекту німово поглинається інформаційною функцією. Це притаманне бібліографії місцевого друку в історично нестабільних ситуаціях, у періоди хаотичності видавничої літератури. Саме тому одним із найважливіших завдань бібліотек на сучасному етапі є збирання місцевих видань, які іноді так і не відображаються в органах державної реєстрації, зберігання і бібліографування їх, створення "місцевих літописів", хоча б у картковій формі.